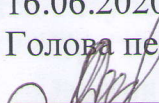


ПОГОДЖЕНО  
на засіданні педагогічної ради  
Зміївського ліцею № 1  
ім. З.К.Слюсаренка  
16.06.2020, протокол № 14  
Голова педагогічної ради  
  
Лідія Дударєва

ЗАТВЕРДЖЕНО  
наказ від 16.06.2020 № 121  
Директор Зміївського ліцею № 1  
ім. З.К.Слюсаренка  
  
Лідія Дударєва



### Освітня програма

початкової освіти (4-ті класи)

**Зміївського ліцею № 1 імені двічі Героя Радянського Союзу  
З.К.Слюсаренка Зміївської районної ради Харківської області  
на 2020/2021 навчальний рік**

## **Загальні положення**

Освітня програма початкової освіти (далі освітня програма) розроблена на основі Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти I ступеня, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 20 квітня 2018 року № 407 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти I ступеня», постанови Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 87 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти».

Освітня програма окреслює підходи до планування й організації єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти (далі – Державний стандарт).

Освітня програма визначає:

- загальний обсяг навчального навантаження, орієнтовну тривалість і можливі взаємозв'язки окремих предметів, факультативів, курсів за вибором тощо, зокрема їх інтеграції, а також логічної послідовності їх вивчення (таблиця 1);
- очікувані результати навчання учнів подані в рамках навчальних програм;
- рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти;
- вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією освітньою програмою;
- навчальні програми, за якими ведеться викладання і які мають гриф «Затверджено Міністерством освіти і науки України» та розміщені на офіційному веб-сайті МОН (таблиця 2).

### **Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін**

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 4-х класів ліцею складає 910 годин/навчальний рік. Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальному плані Зміївського ліцею № 1 ім. З.К.Слюсаренка (далі –навчальний план).

Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру першого рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів.

Навчальний план початкової школи (4-ті класи) складений відповідно до наказу МОН України від 20.04.2018 № 407 за таблицею 2 і передбачає реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Він охоплює інваріантну складову, сформовану на державному рівні, яка є спільною для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування і форм власності, та варіативну складову.

Освітня галузь "Мови і літератури" з урахуванням вікових особливостей учнів у навчальних планах реалізується через окремі предмети "Українська мова",

«Літературне читання», вивчається «Російська мова» як мова національної мншини, "Іноземна мова (англійська)".

Освітні галузі "Математика", "Природознавство" реалізуються через однойменні окремі предмети, відповідно - "Математика", "Природознавство".

Освітня галузь "Суспільствознавство" реалізується предметом "Я у світі".

Освітня галузь "Здоров'я і фізична культура" реалізується окремими предметами "Основи здоров'я" та "Фізична культура".

Освітня галузь "Технології" реалізується через окремі предмети "Трудове навчання" та "Інформатика".

Освітня галузь "Мистецтво" реалізується окремими предметами "Образотворче мистецтво" і "Музичне мистецтво".

У початковій школі може здійснюватися поділ класів на групи при вивченні окремих предметів відповідно до чинних нормативів (наказ Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128, зареєстрований в Міністерстві юстиції України від 06.03.2002 за № 229/6517).

Згідно з рішеннями місцевих органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування класи можуть ділитися на групи і при меншій наповнюваності від нормативної, а також при вивченні інших предметів за рахунок зекономлених бюджетних асигнувань та залучення додаткових коштів.

При визначенні гранично допустимого навантаження учнів ураховані санітарно-гігієнічні норми та нормативну тривалість уроків у 4-х класах – 40 хвилин.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 20.04.2011 № 462 «Про затвердження державного стандарту початкової загальної освіти» години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Для недопущення перевантаження учнів, за рішенням педагогічної ради (від 16.06.2020 № 14), вчителі фізичної культури та музичного мистецтва при оцінюванні повинні враховувати результати навчання учнів з відповідних предметів у позашкільних закладах.

Навчальний час, передбачений на варіативну складову може бути використаний на предмети інваріантної складової, на проведення індивідуальних та групових занять. Варіативна складова навчального плану визначається з урахуванням особливості організації освітнього процесу та індивідуальних освітніх потреб учнів, особливості регіону, рівня навчально-методичного та кадрового забезпечення закладу.

Варіативна складова навчальних планів використовується на:

- підсилення предметів інваріантної складової. У такому разі розподіл годин на вивчення тієї чи іншої теми навчальної програми здійснюється вчителем самостійно. Розподіл годин фіксується у календарному плані, який погоджується директором чи його заступником. Вчитель зазначає проведені уроки у частині класного журналу, відведеного для предмета, на підсилення

- якого використано зазначені години;
- запровадження факультативів, курсів за вибором, що розширюють обрану закладом освіти спеціалізацію;
  - індивідуальні заняття та консультації.

Варіативність змісту початкової освіти реалізується також через запровадження в навчальних програмах резервного часу, що створює простір для задоволення освітніх потреб учнів, вирівнювання їх досягнень, розвитку наскрізних умінь тощо.

Збереження здоров'я дітей належить до головних завдань школи. Тому формування навичок здорового способу життя та безпечної поведінки здійснюється не лише в рамках предметів "Фізична культура" та "Основи здоров'я", а інтегрується у змісті всіх предметів інваріантної та варіативної складових навчальних планів.

Змістове наповнення предмета «Фізична культура» заклад освіти формує самостійно з варіативних модулів відповідно до статево-вікових особливостей учнів, їх інтересів, матеріально-технічної бази навчального закладу, кадрового забезпечення, регіональних та народних традицій. Через варіативний модуль реалізовується хореографія.

Гранична наповнюваність класів встановлюється відповідно до Закону України "Про загальну середню освіту".

Навчальні плани зорієнтовані на роботу за 5-денним навчальними тижнем.

### **Очікувані результати навчання здобувачів освіти**

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості перевіряти його на практиці й встановлювати причинно-наслідкові зв'язки. Формуванню ключових

компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

### **Вимоги до осіб, які можуть навчатися у 4-х класах**

Відповідно до Закону України «Про освіту» початкова освіта здобувається, як правило, з шести років.

Навчатися у 4-х класах можуть учні, які здобули її в попередніх класах, відповідно 3-х за будь-якою освітньою програмою.

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти за інших умов.

### **Перелік освітніх галузей**

Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

мови і літератури

суспільствознавство

мистецтво

математика

природознавство

технології

здоров'я і фізична культура.

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

Метою освітньої галузі "**Мови і літератури**" є розвиток особистості учня, формування його комунікативної компетентності та загальних уявлень про мову як систему і літературу як вид мистецтва. Зазначена освітня галузь складається з мовного і літературного компонентів.

Метою навчання **української мови як державної та інших мов як навчальних предметів** є формування комунікативної компетентності з урахуванням інтересів і можливостей учнів початкової школи.

Для досягнення зазначеної мети передбачається виконання таких завдань:

- створення позитивної мотивації до засвоєння знань;
- формування умінь і навичок з усіх видів мовленнєвої діяльності;
- засвоєння елементарних знань про найважливіші мовні одиниці, необхідні та достатні для формування мовленнєвих умінь і навичок;
- залучення до національної культури народу, мова якого вивчається;

- сприяння інтелектуальному, моральному, соціокультурному та естетичному розвитку особистості.

Зміст навчання української мови як державної та інших мов як навчальних предметів визначається за такими змістовими лініями, як мовленнєва, мовна, соціокультурна, які є взаємозалежними, взаємопов'язаними та спрямованими на формування ключових і предметних компетентностей.

Метою вивчення **іноземної мови** є формування в учнів комунікативної компетентності з урахуванням комунікативних умінь, сформованих на основі мовних знань і навичок, оволодіння уміннями та навичками спілкуватися в усній і письмовій формі з урахуванням мотивів, цілей та соціальних норм мовленнєвої поведінки у типових сферах і ситуаціях.

Для досягнення зазначеної мети передбачається виконання таких завдань:

- правильна вимова і розрізнення на слух звуків, слів, словосполучень і речень;
- оволодіння найбільш уживаною лексикою у межах визначеної тематики і сфери спілкування;
- отримання уявлення про основні граматичні категорії мови, яка вивчається; розпізнавання відомого лексичного і граматичного матеріалу під час читання та аудіювання і використання його у процесі усного спілкування;
- розуміння на слух мовлення вчителя, однокласників, основного змісту текстів з використанням наочності;
- участь у діалогічному спілкуванні (вміння вести етикетний діалог і діалог-розпитування під час повсякденного спілкування);
- уміння коротко висловлюватися у межах тематики і сфери спілкування, що визначені для початкової школи, відтворювати напам'ять римовані твори дитячого фольклору;
- оволодіння технікою читання вголос, читання про себе навчальних та нескладних текстів, використання прийомів ознайомлювального та навчального читання;
- правильне написання слів, словосполучень, речень і текстів;
- засвоєння елементарних відомостей про країну, мова якої вивчається.

З урахуванням мети і завдань вивчення іноземної мови виділяються такі змістові лінії: мовленнєва, мовна, соціокультурна і діяльнісна.

Метою **літературного читання** є формування читацької компетентності учнів, яка є базовою складовою комунікативної і пізнавальної компетентності, ознайомлення учнів з дитячою літературою як мистецтвом слова, підготовка їх до систематичного вивчення літератури в основній школі.

У процесі навчання відбувається становлення читача, що здатний до самостійної читацької, творчої діяльності, здійснюється його мовленнєвий, літературний, інтелектуальний розвиток, формуються морально-естетичні уявлення і поняття, збагачуються почуття, виховується потреба у систематичному читанні.

Для досягнення зазначеної мети передбачається виконання таких завдань:

- формування в учнів навички читання як виду мовленнєвої діяльності;
- ознайомлення учнів з дитячою літературою в авторській, жанровій, тематичній різноманітності; формування в учнів соціальних, морально-етичних цінностей за допомогою художніх образів літературних творів;
- формування умінь сприймати, розуміти, аналізувати різні види літературних і навчальних текстів з використанням елементарних літературознавчих понять;
- розвиток мовлення учнів, формування умінь створювати власні висловлювання за змістом прочитаного (прослуханого);
- формування в учнів прийомів самостійної роботи з різними типами і видами дитячих книжок; умінь здійснювати пошук, відбір інформації для виконання навчально-пізнавальних завдань;
- розвиток творчої літературної діяльності школярів;
- виховання потреби у систематичному читанні як засобі пізнання світу, самопізнання та загальнокультурного розвитку.

З урахуванням зазначеної мети і завдань мовного компонента освітньої галузі виділяються такі змістові лінії: коло читання, навичка читання, досвід читацької діяльності і літературна діяльність.

Метою **освітньої галузі "Математика"** є формування предметної математичної і ключових компетентностей, необхідних для самореалізації учнів у швидкозмінному світі.

Для досягнення зазначеної мети передбачається формування:

- цілісного сприйняття світу, розуміння ролі математики у пізнанні дійсності; готовності до розпізнавання проблем, які розв'язуються із застосуванням математичних методів, здатності розв'язувати сюжетні задачі, логічно міркувати, обґрунтовувати свої дії та виконувати дії за алгоритмом;
- вміння користуватися математичною термінологією, знаковою і графічною інформацією; орієнтуватися на площині та у просторі; застосовувати обчислювальні навички у практичних ситуаціях і розуміти сутність процесу вимірювання величин;
- інтересу до вивчення математики, творчого підходу та емоційно-ціннісного ставлення до виконання математичних завдань; вміння навчатися.

В освітній галузі виділяються такі змістові лінії: числа, дії з числами; величини; математичні вирази, рівності, нерівності; сюжетні задачі; просторові відношення, геометричні фігури; робота з даними.

Метою **освітньої галузі "Природознавство"** є формування природознавчої компетентності учня шляхом засвоєння системи інтегрованих знань про природу, способів навчально-пізнавальної діяльності, розвитку ціннісних орієнтацій у різних сферах життєдіяльності та природоохоронної практики.

Для досягнення зазначеної мети передбачається виконання таких завдань:

- виховання соціально активної особистості, яка усвідомлює свою належність до різних елементів природного середовища, здатна мислити, бережливо ставиться до природи, людей і самого себе;

- формування на доступному рівні цілісної природничо-наукової картини світу, що охоплює систему знань, яка відображає закони і закономірності природи та місце в ній людини;
- розвиток розумових здібностей учнів, їх емоційно-вольової сфери, пізнавальної активності та самостійності, здатності до творчості, самовираження і спілкування;
- забезпечення єдності інтелектуального та емоційного сприйняття природи з практичною природоохоронною діяльністю;
- засвоєння традицій українського народу у відносинах людини з природою;
- оволодіння доступними способами пізнання предметів і явищ природи та суспільства.

Метою **освітньої галузі "Суспільствознавство"** є особистісний розвиток учня, формування його соціальної і громадянської компетентностей шляхом засвоєння різних видів соціального досвіду, що складається із загальнолюдських, загальнокультурних та національних цінностей, соціальних норм, громадянської активності, прийнятої в суспільстві поведінки, толерантного ставлення до відмінностей культур, традицій і різних думок.

Для досягнення зазначеної мети передбачається виконання таких завдань:

- виховання гуманної, соціально активної особистості, яка усвідомлює свою належність до етносоціального та соціально-культурного середовища, здатна розуміти значення життя як найвищої цінності;
- оволодіння способами діяльності та моделями поведінки, які відповідають загальноприйнятим нормам моралі та права;
- розвиток навичок взаємодії у сім'ї, колективі, суспільстві шляхом активного спілкування із соціальним оточенням, накопичення досвіду комунікативної діяльності, дотримання правил толерантної поведінки, співпереживання і солідарності з іншими людьми у різноманітних життєвих ситуаціях;
- формування основ споживчої культури, вміння самостійно приймати рішення щодо власної поведінки.

Соціальна і громадянська компетентності як ключові мають міждисциплінарний характер, інтегруються за допомогою всіх освітніх галузей і спрямовуються на соціалізацію особистості, набуття громадянських навичок співжиття і співпраці у суспільстві, дотримання соціальних норм.

Метою **освітньої галузі "Здоров'я і фізична культура"** є формування здоров'язбережувальної компетентності шляхом набуття учнями навичок збереження, зміцнення, використання здоров'я та дбайливого ставлення до нього, розвитку особистої фізичної культури.

Для досягнення зазначеної мети передбачається виконання таких завдань:

- формування в учнів знань про здоров'я, здоровий спосіб життя, безпечну поведінку, фізичну культуру, фізичні вправи, взаємозв'язок організму людини з природним і соціальним оточенням;
- формування та розвиток навичок базових загальнорозвивальних рухових дій;



- розвиток в учнів активної мотивації дбайливо ставитися до власного здоров'я і займатися фізичною культурою, удосконалювати фізичну, соціальну, психічну і духовну складові здоров'я;
- виховання в учнів потреби у здоров'ї, що є важливою життєвою цінністю, свідомого прагнення до ведення здорового способу життя; розвиток умінь самостійно приймати рішення щодо власних вчинків;
- набуття учнями власного здоров'язбережувального досвіду з урахуванням стану здоров'я;
- використання у повсякденному житті досвіду здоров'язбережувальної діяльності для власного здоров'я та здоров'я інших людей.

Здоров'язбережувальна компетентність як ключова формується на міжпредметному рівні за допомогою предметних компетенцій з урахуванням специфіки предметів та пізнавальних можливостей учнів початкових класів.

Здоров'язбережувальна компетентність формується шляхом вивчення предметів освітньої галузі "здоров'я і фізична культура" і передбачає оволодіння учнями відповідними компетенціями.

З урахуванням мети і завдань зміст освітньої галузі визначається за такими змістовими лініями: здоров'я і фізична культура.

Метою **освітньої галузі "Технології"** є формування і розвиток в учнів технологічної, інформаційно-комунікаційної та основних компетентностей для реалізації їх творчого потенціалу і соціалізації у суспільстві. Технології у початковій школі є однією з ланок неперервної технологічної освіти, що логічно продовжує дошкільну освіту, створює базу для успішного опанування учнями технологій основної школи та здобуття професійної освіти.

Для досягнення зазначеної мети передбачається виконання таких завдань:

- формування уявлення про предметно-перетворювальну діяльність людини, світ професій, шляхи отримання, зберігання інформації та способи її обробки; здатності до формулювання творчих задумів, усвідомленого дотримання безпечних прийомів роботи та користування інструментами і матеріалами;
- розвиток пізнавальної, художньої і технічної обдарованості, технічного мислення у процесі творчої діяльності, навичок ручних технік обробки матеріалів, уміння користуватися технічною термінологією, художньою та графічною інформацією, вміння працювати з комп'ютером;
- виховання готовності до вирішення побутових питань шляхом застосування алгоритмів виконання технологічних завдань та навичок технологічної діяльності у практичних ситуаціях.

Зміст галузі "Технології" визначається за такими змістовими лініями: ручні техніки обробки матеріалів, технічна творчість, декоративно-ужиткове мистецтво, самообслуговування та ознайомлення з інформаційно-комунікаційними технологіями.

Метою **освітньої галузі "Мистецтво"** є формування і розвиток в учнів комплексу ключових, міжпредметних і предметних компетентностей у процесі

опанування художніх цінностей та способів художньої діяльності шляхом здобуття власного естетичного досвіду.

Для досягнення зазначеної мети передбачається виконання таких завдань:

- виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток художніх інтересів і потреб, естетичних ідеалів, здатності розуміти та інтерпретувати твори мистецтва, оцінювати естетичні явища;
- формування в учнів на доступному рівні системи художніх знань і вмінь, яка відображає цілісність та видову специфіку мистецтва;
- розвиток емоційно-почуттєвої сфери учнів, їх художніх здібностей і мислення, здатності до самовираження та спілкування.

Зміст освітньої галузі "Мистецтво" визначається за такими змістовими лініями: музична, образотворча та мистецько-синтетична (відповідно хореографічного, театрального та екранних видів мистецтва), які реалізуються шляхом вивчення окремих предметів.

### **Рекомендовані форми організації освітнього процесу**

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку, екскурсії, віртуальні подорожі, спектаклі, квести, які вчитель організує у межах уроку або в позаурочний час.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

### **Система внутрішнього забезпечення якості освіти**

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).
- Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:
- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;

- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

## Вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів

Зміст початкової загальної освіти	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
<b>Освітня галузь “Мови і літератури”</b>	
<b>Мова навчання (українська мова, мови національних меншин)</b>	
<i>Мовленнєва лінія</i>	
Види мовленнєвої діяльності:	
Аудіювання	уміти уважно слухати і розуміти текст, запам’ятовувати з одного прослуховування його фактичний зміст, послідовність подій, визначати основну думку висловлювання
Говоріння	уміти будувати діалог з урахуванням ситуації та учасників спілкування, дотримуватися норм етикету; переказувати прослухані або прочитані тексти; створювати монологічні висловлювання комунікативного характеру
Читання	уміти правильно та з розумінням читати тексти, які відповідають віковим можливостям учнів початкових класів
Письмо	уміти будувати письмові перекази і твори з уживанням виражальних мовних засобів, висловленням власної думки, свого ставлення до того, про що йдеться в переказі або творі, дотриманням каліграфічних вимог і правописних норм у межах вивченого матеріалу
<i>Мовна лінія</i>	
Текст. Будова тексту. Типи текстів. Навчальні тексти різних стилів	знати основні ознаки тексту, його будову; вміти визначати тему та мету тексту, практично розрізняти типи і стильові особливості текстів; застосовувати здобуті знання про текст у процесі побудови власних висловлювань
Речення. Види простих речень за метою висловлювання та інтонацією. Головні і другорядні члени речення. Словосполучення. Однорідні члени речення. Звертання. Складне речення	знати основні ознаки речення; розрізняти і правильно інтонувати види речень за метою висловлювання та інтонацією; встановлювати логіко-граматичні зв’язки між членами речення; мати уявлення про словосполучення; розпізнавати та вживати однорідні члени і звертання в реченні; практично розрізняти прості і складні речення; застосовувати здобуті синтаксичні знання та уміння у власному мовленні
Слово. Лексичне значення слова. Навчальні словники різних типів	уміти пояснювати пряме і переносне значення слів, розпізнавати в текстах і пояснювати синоніми, антоніми, омоніми, найуживаніші фразеологізми; використовувати здобуті знання з лексики у власному мовленні; уміти користуватися навчальними словниками різних типів
Будова слова	знати назви значущих частин слова і вміти знаходити їх у словах (у нескладних випадках); розпізнавати і добирати спільнокореневі слова; застосовувати знання про будову слова в мовленнєвій практиці
Частини мови. Загальні відомості про граматичні категорії	знати назви та істотні ознаки частин мови; розрізняти самостійні і службові частини мови; розпізнавати частини мови в текстах; правильно вживати граматичні форми частин мови в усних і

частин мови	письмових висловлюваннях
Звукова і графічна системи мови в їх взаємозв'язку. Каліграфія. Техніка письма. Алфавіт	уміти розрізняти звуки і букви; орієнтуватися у звуковій системі мови; дотримуватися найважливіших орфоепічних норм літературної мови у власному мовленні; володіти графічною навичкою і технікою письма; знати алфавіт; розташовувати слова за алфавітом і знаходити в словнику потрібне слово
Правопис. Найуживаніші орфографічні та пунктуаційні правила (норми). Орфографічний словник	уміти каліграфічно і грамотно списувати і писати з голосу тексти з дотриманням вивчених правил орфографії і пунктуації; дотримуватися правил правопису під час побудови письмових зв'язних висловлювань; самостійно користуватися орфографічним словником для з'ясування правильно-сті написання слова, його окремих форм; знаходити і виправляти орфографічні та пунктуаційні помилки
<i>Соціокультурна лінія</i>	
Тематичні групи слів, що називають державу, її столицю, державну символіку, реалії життя народу	знати і вміти записувати назву держави та її столиці; знати державні символи України; розуміти і пояснювати значення слів — назв предметів побуту, народних звичаїв; використовувати тематичні групи слів народознавчого змісту в мовленні
Фольклорні твори великої і малої форми	знати казки, пісні, прислів'я, приказки, загадки, лічилки; уміти доречно використовувати їх в усному і писемному мовленні для його увиразнення
Особливості національного мовленнєвого етикету. Правила мовленнєвої поведінки під час спілкування	знати формули національного мовленнєвого етикету і використовувати їх під час спілкування; дотримуватися правил етикету під час спілкування з представниками різних вікових груп і статусів
Соціальні ролі	уміти встановлювати елементарні комунікативні контакти під час виконання соціальних ролей у різних життєвих ситуаціях
<i>Діяльнісна лінія</i>	
Загальнонавчальні вміння і навички,	уміти організувати свою навчальну діяльність; самостійно користуватися підручником, довідковою літературою;
зокрема навчально-організаційні, навчально-інформаційні, навчально-інтелектуальні і творчі, контрольні-оцінювальні	виконувати мисленнєві операції: спостерігати, аналізувати мовні явища, порівнювати, узагальнювати, виділяти головне, робити висновки; висловлювати і доводити власну думку; переносити знання та способи діяльності в нову ситуацію; проводити перевірку та самоперевірку усних висловлювань і письмових робіт, оцінювати результати навчання
<b>Мова вивчення (українська мова, мови національних меншин)</b>	
<i>Мовленнєва лінія</i>	
Аудіювання	уміти сприймати і розуміти мовні одиниці різного рівня, мовлення вчителя, нескладні за змістом тексти
Говоріння	уміти сприймати та будувати діалогічні і монологічні висловлювання у таких сферах спілкування, як особистісна, навчальна, соціально-побутова і світ природи
Письмо	уміти списувати, писати з голосу, складати тексти різних типів мовлення, дотримуючись правил орфографії та пунктуації
Читання	уміти читати (вголос і мовчки) правильно та виразно художні і навчальні тексти

<i>Мовна лінія</i>	
Мова як засіб спілкування і пізнання. Рідна, державна та інші мови	розуміти значення мови в житті кожного народу, української мови як державної
<i>Звуки і букви</i>	
Норми вимови і правопису	знати звукові та графічні відмінності мови навчання та української (інших мов), володіти нормами вимови і наголошення
Алфавіт	уміти позначати звуки буквами
Основні правила правопису	знати основні орфографічні правила та вміти їх застосовувати під час списування та письма з голосу; уміти писати з дотриманням вимог до швидкості письма
Орфографічний та перекладний словники	уміти користуватися алфавітом під час роботи із словниками, визначати значення слова за допомогою словників
Слово — частина мови	знати, що в кожній мові предмети, ознаки, дії, кількість називаються словами, які служать для зв'язку з іншими; знати слова мови, що вивчається як навчальний предмет, в межах зазначених тем спілкування;
	уміти доречно вживати слова і словесні формули залежно від ситуації
	уміти добирати антоніми і синоніми, розуміти багатозначність, переносне значення слів, знати, розуміти і вживати найпростіші фразеологізми
Будова слова. Основа і закінчення. Складові основи. Словотвір	уміти визначати основу і закінчення, змінювати закінчення у зв'язку з іншим словом; уміти визначати складові основи, утворювати спільнокореневі слова
Морфологічні ознаки слова	уміти визначати і змінювати слова — різні частини мови залежно від їх зв'язку з іншими словами
	знати і вміти вживати сполучники, прийменники та частку “не”
Синтаксичні та пунктуаційні відомості. Словосполучення. Речення, його будова. Види речень за метою висловлювання і за інтонацією. Речення-репліки в діалогах	уміти утворювати словосполучення з прийменниками та без них уміти будувати речення, визначати головні та другорядні члени, встановлювати зв'язок між ними
Речення з однорідними членами. Способи зв'язку між ними	уміти будувати, поширювати, інтонувати речення, різні за метою висловлювання, вживати такі речення залежно від мети, ставити на письмі відповідні розділові знаки; уживати кличну форму іменників у питальних та спонукальних реченнях, ставити розділові знаки при звертанні
	уміти складати та інтонувати речення з однорідними членами (із сполучниками та без них), ставити розділові знаки
Текст. Тема і головна думка тексту. Будова тексту. Типи текстів	знати основні ознаки тексту, його будову; уміти визначати тему і мету (основну думку) тексту, практично розрізняти типи і стильові особливості текстів; застосовувати здобуті знання про текст у процесі побудови власних висловлювань
<i>Соціокультурна лінія</i>	
Український соціум (державна, її символи-ка,	знати назву держави, її столицю, державні символи; мати уявлення про традиції народу, мова якого вивчається; знати окремі фольклорні

народи, мови) Матеріальна та духовна культура народу, мова якого вивчається Народні традиції	твори великих і малих форм; уміти встановлювати елементарні кому- нікативні контакти з однолітками і дорослими під час виконання тих або інших соціальних ролей у різних життєвих ситуаціях, толерантно ставитися до думки інших, знаходити довідкову інформацію за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій
<b>Іноземна мова</b>	
<i>Мовленнєва лінія</i>	
Сфери спілкування <i>Особистісна</i> Тематичні блоки: Про себе, родина, дру зі, одяг, місце проживання, відпочинок і дозвілля	аудіювання розуміти окремі знайомі слова і прості найбільш уживані фрази в ситуаціях повсякденного спілкування, а також невеликі за обсягом повідомлення та інструкції розуміти зміст повідомлення в межах особистісної, суспільної та освітньої сфери
Їжа; основні продукти харчування; природа і погода; тварини; свята	розуміти інструкції і виконувати їх
<i>Публічна.</i> Тематичні блоки: Подорожі, враже- ння від подорожей, короткі відомості про країну (країни), мова якої (яких) вивчається	розуміти короткі прості пояснення, усне спілкування двох і більше людей; опис, сюжетні тексти, розповідь, повідомлення, пояснення, запрошення, оголошення в межах особистісної, суспільної та освітньої сфери спілкування
<i>Освітня</i> Тематичні блоки: Навчання у школі, розпорядок дня, шкільні предмети, однокласники, види навчальної діяльності	читання читати і розуміти навчальні та нескладні адаптовані автентичні тексти, що стосуються особистісної, суспільної та освітньої сфери, а також тексти, що відображають особливості побуту, життя, культури країни, мова якої вивчається, та тексти з незначною кількістю незнайомих мовних одиниць, значення яких можна визначити за допомогою здогадки і словника, відповідно до вікових особливостей та інтересів учнів
	говоріння <i>монологічне мовлення</i>
	уміти висловлювати коротке повідомлення у межах відповідної сфери спілкування, передавати основний зміст прочитаного, побаченого або почутого, коротко висловлюючи своє ставлення до осіб, подій, явищ; описувати малюнок (серію малюнків), використовуючи у разі необхідності вербальні та невербальні опори
	<i>діалогічне мовлення</i> уміти спілкуватися із співрозмовником у межах відповідної сфери спілкування; будувати діалог з використанням осно-вних зразків мовленнєвого етикету, прийнятого у країні, мова якої вивчається, робити запит нової інформації, використовуючи для цього запитання різних типів;
	висловлювати емоції (радість, захоплення, подив, згоду, незгоду, сумнів) у зв'язку з почутим від співрозмовника; ставити запитання співрозмовникові з метою з'ясування або уточнення певної інформації у процесі спілкування, і відповідати на подібні запитання
	обмінюватися репліками із співрозмовником уточнювати зміст почутого в разі незрозуміння його

	<b>письмо</b>
	уміти правильно у письмовій формі з використанням у разі необхідності вербальних або невербальних опор, передати основний зміст прочитаного, побаченого або почутого, коротко висловлюючи своє ставлення до осіб, подій, явищ
	описувати малюнок (серію малюнків), використовуючи у разі необхідності вербальні опори у межах відповідної сфери спілкування
<b>Мовна лінія</b>	
Лексичні одиниці: одно-слівні форми та стійкі словосполучення у значеннях, визначених сферами спілкування. Граматичні структури та явища, що використовуються у простих реченнях (фразах) для задоволення повсякденних потреб у межах відповідної сфери спілкування	знати достатню кількість лексичних одиниць і уміти використовувати їх для вираження основних комунікативних потреб уміти правильно вживати граматичні структури та явища у простих реченнях (фразах) для задоволення простих повсякденних потреб у межах відповідної сфери спілкування
<b>Соціокультурна лінія</b>	
Відомості, що належать до культурних цінностей свого та інших народів, морально-етичних норм, особливостей вербальної та невербальної поведінки, що сприяє формуванню умінь між культурного спілкування	уміти обмінюватися інформацією і висловлювати свої погляди простими мовними засобами; встановлювати соціальний контакт (вітання і прощання; знайомство; висловлювання вдячності, вибачення)
<b>Діяльнісна лінія</b>	
Стратегії мовленнєвої діяльності, що спрямовані на виконання навчальних завдань і розв'язання життєвих проблем	уміти орієнтуватися в навколишньому середовищі та встановлювати соціальний контакт використовувати набуті знання, уміння та навички; оцінювати свої досягнення
<b>Літературне читання</b>	
	<b>Коло читання</b>
Дитяча література в авторській, жанровій, тематичній різноманітності:	орієнтуватися у колі дитячого читання, а саме:
твори усної народної творчості; твори видатних письменників-класиків, сучасних письменників України;	знати прізвища письменників-класиків, письменників сучасної дитячої літератури та їх твори, з якими учні неодноразово зустрічалися у процесі навчання, основні теми дитячого читання; окремі жанри вивчених творів

зарубіжних письменників	
художня література (малі фольклорні форми, казки (народні, літературні), легенди, вірші, оповідання, повісті, п'єси, байки); науково-пізнавальна, енциклопедична література, дитяча періодика	розрізняти прозові, поетичні, драматичні, фольклорні та авторські твори
теми дитячого читання: про рідний край, Батьківщину, природу, дітей, сім'ю, стосунки між людьми, навчання, пригоди, фантастика	знати, поважати державні національні символи, культуру, національні традиції свого народу, інших народів, які живуть в Україні та за кордоном усвідомлювати морально-етичний зміст творів; роль читання для пізнання навколишнього світу, формування власної культури
<b>Навичка читання</b>	
Спосіб, правильність, усвідомленість читання, засоби виразності усного мовлення; розвиток темпу читання вголос і мовчки	володіти повноцінною навичкою читання вголос і мовчки як загальнонавчальним умінням: сприймати, розуміти зміст творів (текстів) різних видів, виділяти в них суттєву інформацію; читати вголос правильно, плавно, цілими словами і групами слів з дотриманням засобів виразності усного мовлення та основних норм літературної вимови у темпі, який дає можливість зрозуміти зміст твору (тексту); читати виразно напам'ять вірші (уривки із прози) з дотриманням мовних і позамовних засобів виразності
<i>Досвід читацької діяльності</i>	
Способи опрацювання текстів різних видів: фактичний та основний зміст твору; тема, основна думка твору; структурний аналіз текстів; види переказу; постановка запитань до тексту; причинно-наслідкові зв'язки між подіями, вчинками персонажів; діалог, дискусія за змістом прочитаного (прослуханого). Особливості опрацювання художнього твору: жанрові ознаки, засоби художньої виразності; автор твору, герої (персонажі) твору; сюжет, власне ставлення до змісту прочитаного (прослуханого)	уміти самостійно визначати тему, основну думку літературного твору (навчального тексту); самостійно ставити запитання за змістом прочитаного; орієнтуватися у структурі художніх, науково-художніх текстів; складати простий план; встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між подіями, дійовими особами; доводити власні судження щодо прочитаного, спираючись на текст; передавати (детально, стисло, вибірково) зміст тексту;  виділяти, розуміти засоби художньої виразності, використовувати їх у мовленні під час переказу, опису, характеристик; слідкувати за розвитком подій у творі; визначати героїв; характеризувати персонажів за їх вчинками, висловлювати до них своє ставлення; висловлювати оцінювальні судження морального змісту; визначати основні ознаки понять, явищ, узагальнені висновки у науково-художніх творах, навчальних текстах; орієнтуватися у структурі навчального тексту (заголовки, підзаголовки, абзац, ілюстрація, схема, таблиця, виноска)



Особливості опрацювання науково-художнього твору	
Самостійна робота з дитячою книжкою; книгознавча пропедевтика, вибір книжки, типи дитячих видань; елементи дитячої художньої, науково-художньої, навчальної книжки, їх призначення; робота з інформацією	уміти самостійно розрізняти типи дитячих видань (книжка-твір, книжка-збірка, періодика, довідкова література; визначати орієнтовний зміст дитячих книжок; здійснювати пошук, відбір інформації для виконання навчально-пізнавальних завдань з використанням довідкових видань, дитячої періодики, орієнтуватися у підручнику за змістом; самостійно користуватися методичним і довідковим матеріалом підручника, скласти коротку анотацію на прочитаний літературний твір, сприймати книжку як джерело поповнення знань
Спілкування за змістом прочитаного (прослуханого)	виявляти повагу до співбесідника, толерантність під час обговорення прочитаного (прослуханого) твору
	усвідомлено будувати зв'язні висловлювання, використовувати мовленнєві засоби з урахуванням комунікативної ситуації
<i>Літературна творча діяльність</i>	
Розвиток творчої діяльності на основі прочитаного	мати уявлення про різні види творчого переказу; створювати свої варіанти розвитку сюжету твору, відтворювати в уяві картини життя, художні образи, зображені письменником
Самовираження особистості дитини у літературній творчості	уміти складати твори-мініатюри, художні описи за спостереженнями у природі, загадки, лічилки, казки, вірші; колективно та індивідуально інсценізувати художні твори, життєві ситуації
<b>Освітня галузь “Математика”</b>	
<i>Числа. Дії з числами</i>	
Лічба	розуміти сутність кількісної і порядкової лічби, використовувати кількісні і порядкові числівники
Натуральні числа. Число нуль	мати уявлення про натуральний ряд чисел, його властивості та про число нуль; називати, читати, записувати, порівнювати числа у межах мільйона на основі десяткової системи числення, розуміти позиційний принцип запису чисел, досліджувати та моделювати числа на основі поняття про класи і розряди
Звичайні дроби	мати уявлення про утворення дроби, про чисельник і знаменник дроби; називати, читати і записувати дроби, порівнювати дроби з однаковими знаменниками; знаходити дріб від числа і число за значенням його дроби
Арифметичні дії з числами	розуміти зміст арифметичних дій додавання, віднімання, множення, ділення; знати назви компонентів і результатів арифметичних дій, взаємозв'язок між додаванням та відніманням, між множенням та діленням; знаходити невідомий компонент арифметичної дії; розуміти залежність результату арифметичної дії від зміни одного з компонентів
	знати таблиці додавання і множення одноцифрових чисел та відповідні табличні випадки віднімання і ділення; усно виконувати обчислення у межах ста та обчислення, які ґрунтуються на принципах десяткової системи числення

	застосовувати алгоритми письмового виконання арифметичних дій у межах мільйона, ділення з остачею; перевіряти правильність результатів арифметичних дій на основі їх взаємозв'язку; моделювати відношення різницевого і кратного порівняння чисел
<i>Величини</i>	
Довжина. Маса. Місткість. Час. Вартість. Площа	визначати довжини об'єктів навколишньої дійсності за допомогою різних одиниць вимірювання; мати уявлення про вимірювання маси за допомогою терезів, подавати масу в різних одиницях вимірювання; мати уявлення про вимірювання місткості та про літр як одиницю вимірювання; користуватися годинником і календарем як засобами вимірювання часу, подавати проміжки часу в різних одиницях вимірювання; мати уявлення про вартість та співвідношення між одиницями вартості в Україні; визначати периметр многокутника; визначати площу фігури за допомогою паletки; застосовувати формули під час обчислення периметра й площі прямокутника; порівнювати й упорядковувати об'єкти за різними ознаками (довжиною, масою, місткістю, площею); замінювати одні одиниці вимірювання величини іншими, порівнювати значення однойменних величин, виконувати арифметичні дії з ними; застосовувати співвідношення між одиницями вимірювання величини під час розв'язування навчально-пізнавальних і практично зорієнтованих задач
Групи взаємопов'язаних величин	розуміти, що ситуації, які трапляються в навколишньому світі можуть описуватися трьома взаємопов'язаними величинами (вартість, ціна, кількість; відстань, швидкість, час); застосовувати правило знаходження однієї величини за двома іншими під час розв'язування сюжетних задач
<i>Математичні вирази. Рівності. Нерівності</i>	
Числові вирази	мати уявлення про числовий вираз та його значення; встановлювати порядок виконання арифметичних дій у числових виразах, у тому числі з дужками; знаходити значення числових виразів; виконувати тотожні перетворення числових виразів відповідно до законів і з урахуванням властивостей арифметичних дій
Вирази із змінною	мати уявлення про вираз із змінною; розуміти залежність значення виразу із змінною від числового значення змінної; знаходити значення виразів за заданими значеннями змінних
Рівності та нерівності	розпізнавати, читати і записувати рівності та нерівності; розрізняти істинні та хибні числові рівності (нерівності); порівнювати значення числових виразів; добирати значення змінної у нерівностях
Рівняння	мати уявлення про рівняння з однією змінною; розв'язувати рівняння з однією змінною на основі взаємозв'язку між компонентами та результатами арифметичних дій; перевіряти правильність розв'язання рівняння
<i>Сюжетні задачі</i>	
Задача. Структура задачі. Загальні прийоми роботи із задачею	мати уявлення про сюжетну задачу, виділяти її структурні компоненти; проводити семантичний аналіз тексту задачі та подавати його результати у вигляді схеми, рисунка, таблиці; складати план розв'язання складеної задачі, пояснювати вибір дій; записувати розв'язання задачі діями з поясненням, виразом або рівнянням; знаходити різні способи розв'язування задачі, визначати

	раціональний, перевіряти правильність розв'язання задачі; складати задачі за рисунком, схемою, математичним виразом, за практичними діями з предметами, задачі, аналогічні та обернені до розв'язаної
Прості і складені задачі	розв'язувати прості сюжетні задачі, що розкривають зміст арифметичних дій, задачі на знаходження невідомого компонента дій, задачі, які містять відношення різницевого та кратного порівняння, задачі на знаходження частини від числа або числа за його частиною, задачі з пропорційними величинами; розв'язувати складені задачі, що є композицією з двох-чотирьох видів простих задач, задачі на знаходження четвертого пропорційного, задачі на пропорційне ділення, на знаходження невідомого за двома різницями, на подвійне зведення до одиниці, на спільну роботу, на одночасний рух двох тіл
<i>Просторові відношення. Геометричні фігури</i>	
Просторові відношення	визначати місце знаходження об'єкта на площині і в просторі; розкладати та переміщувати предмети на площині, вживати відповідну термінологію
Геометричні фігури на площині (точка, лінії, відрізок, промінь, кути, многокутники, коло, круг)	визначати істотні ознаки геометричних фігур; називати елементи многокутників, кола та круга; зображувати геометричні фігури на аркуші в клітинку, будувати прямокутники; позначати геометричні фігури буквами латинського алфавіту; конструювати геометричні фігури з інших фігур; розбивати фігуру на частини
Геометричні фігури у просторі (куб, куля, циліндр, піраміда, конус)	розпізнавати геометричні фігури у просторі та їх елементи; співвідносити образ геометричної фігури з об'єктами навколишньої дійсності
<i>Робота з даними</i>	
Таблиці, схеми, діаграми	мати уявлення про способи подання інформації; знаходити, аналізувати, порівнювати інформацію, подану в таблицях, схемах, діаграмах; заносити дані до таблиць; використовувати дані для розв'язання практично зорієнтованих задач; під керівництвом учителя знаходити інформацію за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій
<b>Освітня галузь “Природознавство”</b>	
Об'єкти природи	мати уявлення про природу, її складові, тіла, речовини, їх властивості про різноманітність живих організмів (віруси, бактерії, гриби, рослини, тварини), особливості їх будови, росту, розвитку, процесів життєдіяльності та поведінки, про значення живих організмів у природі; про перетворення і збереження речовин і сонячної енергії у природі, про теплові процеси та енергоносії; про організм людини як ціле
	розрізняти предмети неживої природи, організми, рукотворні об'єкти, агрегатні стани речовин; представників окремих груп організмів і деякі ознаки пристосування їх до навколишнього середовища; органи і системи органів людини
	розпізнавати явища природи, пояснювати їх причини
	розуміти значення сонячного світла і тепла на Землі
	застосовувати знання для охорони природи та збереження тепла і електроенергії у побуті
Взаємозв'язки в природі	мати уявлення про цілісність природи, знати про добові та сезонні зміни у природі; причини їх періодичності встановлювати найпростіші взаємозв'язки в неживій і живій природі, між

	організмами і навколишнім середовищем, між природними умовами на певній території та господарською діяльністю людини
Земля — планета Сонячної системи	мати уявлення про Всесвіт і Сонячну систему, форму і будову Землі, рух Землі навколо осі і навколо Сонця, про материки і океани, особливості їх природи, населення Землі; орієнтуватися на місцевості; працювати з планом, глобусом і картами
Україна на планеті Земля	мати уявлення про розташування природних зон на території України, особливості їх природних умов, рослинного і тваринного світу, знати розташування України на глобусі, карті світу, півкуль і Європи
	розрізняти за умовними знаками основні форми земної поверхні, моря, найбільші річки та озера України розпізнавати найхарактерніші рослини і тварини своєї природної зони
Рідний край	мати уявлення про особливості погоди своєї місцевості, знати розташування рідного краю на карті України, розпізнавати форми земної поверхні на місцевості
Охорона і збереження природи	мати уявлення про цінність природи для життя людей, залежність життя людей від стану навколишнього середовища, про охорону об'єктів неживої і живої природи, знати про значення Червоної книги і заповідних територій для охорони природи, виконувати правила поведінки у природі; брати участь у природоохоронній діяльності; дотримуватися народних традицій у ставленні людини до природи
Методи пізнання природи	вести спостереження за предметами і явищами неживої природи та їх змінами, за організмами, їх поведінкою проводити досліди з метою пізнання властивостей тіл і речовин, виявлення особливостей росту, розвитку і поведінки організмів
	уміти фіксувати результати спостережень і дослідів; користуватися приладами, необхідними для пізнання природи, таблицями, діаграмами, схемами
<b>Освітня галузь “Суспільствознавство”</b>	
Людина як особистість	мати уявлення про цінність моральних якостей; виявляти і оцінювати їх у життєвих ситуаціях, усвідомлювати людину як біологічну і соціальну істоту, її відмінності від інших живих істот, неповторність і самоцінність кожної людини
	застосовувати набуті знання для вироблення рис характеру, які забезпечують життєвий успіх (наполегливість, старанність, працелюбство, моральність)
Людина серед людей	мати уявлення про правила співжиття та взаємодію людей у родині, колективі, суспільстві; про загально визнані права людини та рівноправність, взаємні обов'язки батьків і дітей; про основні правопорушення, поширені серед дітей, юридичну відповідальність за них
	усвідомлювати відповідальність за свої вчинки; дотримуватися моральних вимог суспільства; застосовувати їх у спілкуванні з іншими людьми, узгоджувати власні потреби з потребами інших людей для розв'язання конфліктів
Людина в суспільстві	мати уявлення про Конституцію України, державний устрій, головні історичні події, традиції і звичаї українського народу, основні пам'ятки; знати свій родовід, історію і традиції своєї школи; національну символіку і державні символи; основні права, обов'язки громадянина

	виявляти повагу до громадянських цінностей та приватного життя інших людей; активно взаємодіяти з ними у громадській сфері, знати права споживача, виявляти інтерес до розв'язання проблем, які впливають на життя місцевих громад і країни в цілому, брати посильну участь у культуроохоронній діяльності краю
	бережливо і шанобливо ставитися до результатів людської праці; позитивно ставитися до себе, до інших, до життєвих перспектив; дотримуватися правил поведінки учня
Людина і світ	мати уявлення про різноманітність народів у світі, їх культур і звичаїв, знати приклади винаходів людства, внесок українців у світову культуру, науку; усвідомлювати необхідність толерантного ставлення до різних країн і народів
<b>Освітня галузь “Здоров’я і фізична культура”</b>	
<i>Здоров’я</i>	
Здоров’я людини	знати складові здоров’я; усвідомлювати вікові зміни в організмі дитини; здоров’я як єдине ціле; взаємозв’язок організму людини з природним і соціальним оточенням; розпізнавати ознаки здоров’я; виявляти та оцінювати їх у життєвих ситуаціях; розуміти вплив основних природних і соціальних факторів та фізичної активності на здоров’я; пояснювати значення здоров’я для життя людини; застосовувати правила здорового способу життя та безпечної для здоров’я поведінки; правила надання посильної допомоги хворому
Фізична складова здоров’я	знати про необхідність рухової активності, правила харчування, особистої гігієни, загартовування, розпорядку дня
	уміти встановлювати взаємозв’язки між руховою активністю, харчуванням, загартовуванням, розпорядком дня і здоров’ям
	застосовувати правила рухової активності, харчування, гігієнічного догляду за тілом, загартовування, праці та відпочинку
Соціальна складова здоров’я	знати функції сім’ї щодо збереження і зміцнення здоров’я; права дитини на здоров’я в сім’ї та суспільстві
	правила поведінки у конфліктних ситуаціях; Правила дорожнього руху, безпечної поведінки у навколишньому середовищі; медичні заклади свого населеного пункту
	керувати собою і розв’язувати життєві конфлікти, протистояти негативному впливу оточення, дотримуватися безпечної поведінки щодо ВІЛ та туберкульозу
	розпізнавати різні види небезпечних ситуацій та повідомляти про них служби захисту населення. встановлювати взаємозв’язок між природними та соціальними факторами і здоров’ям
	безпечно поводитися у навколишньому середовищі; моделювати відповідні життєві ситуації
	розуміти індивідуальність здоров’я; відмінність і схожість дівчаток і хлопчиків
	усвідомлювати значення толерантних стосунків між людьми для здоров’я; застосовувати набуті корисні звички
	правила розв’язання конфліктів, безпечної поведінки в різних життєвих ситуаціях та видах діяльності, надання першої допомоги за незначних травм; настанови щодо гуманного ставлення до людей,

	які мають проблеми із здоров'ям
Психічна та духовна складові здоров'я	називати види емоцій; індивідуальні особливості характеру, пам'яті, знати про вплив емоцій, настроїв, почуттів, рис характеру на власне здоров'я та здоров'я інших; вплив творчості і народних традицій на здоров'я
	розпізнавати основні емоції у себе, в інших людей, словесно їх пояснювати, встановлювати взаємозв'язок між емоціями та станом здоров'я
	контролювати власні емоції
	розуміти та оцінювати у життєвих ситуаціях емоції та почуття як умови, що сприяють збереженню життя і зміцненню здоров'я
	застосовувати поради щодо здійснення контролю за емоціями, формування рис характеру
	народні традиції щодо здорового способу життя
<b>Фізична культура</b>	
Основи знань з фізичної культури	мати уявлення про: фізичну культуру як засіб підвищення функціональних можливостей організму, складову здорового способу життя; фізичні вправи та їх вплив на фізичний розвиток людини; історію олімпійських ігор; основні прийоми та способи самоконтролю; спортивні традиції українського народу
	знати та дотримуватися правил рухливих ігор та безпеки під час занять фізичними вправами усвідомлювати вплив фізичних вправ на фізичний розвиток організму
Рухова діяльність:	
культура рухів з елементами гімнастики	виконувати організуючі вправи, виконувати загальнорозвивальні вправи для розвитку сили, швидкості, витривалості, гнучкості, координації; вправи для формування правильної постави та запобігання плоскостопості, елементи акробатики та рівноваги
пересування	пересуватися: ходьбою, бігом, танцювальними кроками, лазити та перелазити; на лижах, на ковзанах, вплав (за наявності відповідних умов)
вправи з м'ячем	виконувати вправи з малим та великим м'ячами; елементи футболу, баскетболу, гандболу
стрибки	виконувати стрибки із скакалкою, стрибки вниз і в висоту, стрибки у довжину, опорні стрибки
туризм	рухатися у похідному строю та долати перешкоди; обґрунтовувати визначення місця для відпочинку та туристичного біваку, дотримуватися правил поведінки у туристичному поході, застосовувати набуті знання та вміння під час активного відпочинку
<b>Освітня галузь "Технології"</b>	
<i>Ручні техніки обробки матеріалів</i>	
Площинні (аплікація, художній розпис, мозаїка, витинанка)	виконувати аплікацію з паперу, тканини, інших природних, синтетичних матеріалів; художній розпис; мозаїку з природних та штучних матеріалів витинанки; ілюструвати творчий задум художньо-графічними зображеннями, дотримуватися правил безпечної праці, правильних прийомів користування інструментами

Об'ємні (ліплення, пап'є-маше, оригамі)	виконувати: ліплення з пластиліну, глини, інших матеріалів; пап'є-маше посуду, ужиткових предметів; оригамі, уміти образно формулювати творчий задум
<i>Технічна творчість</i>	
Конструювання з використанням ігрових наборів і конструкторів та (або) їх електронних версій	знати назви та призначення деталей у технічних конструкціях уміти конструювати з деталей ігрових наборів і конструкторів та (або) їх електронних версій
Моделювання предметів навколишнього середовища з різних матеріалів. Властивості матеріалів	виконувати просторове формотворення архітектурних споруд і предметів побуту добирати матеріали для моделювання з урахуванням їх властивостей поєднувати словесну, графічну і предметну інформацію у цілісній композиції
<i>Декоративно-ужиткове мистецтво</i>	
Традиційні художні ремесла в Україні. Виготовлення атрибутів народних свят	мати уявлення про художньо-трудова традиції та ремесла на території України; виготовляти найпростіші атрибути народних свят: писанки, карнавальні маски, ялинкові прикраси, обереги
Виготовлення народної іграшки (ляльки)	виготовляти народну іграшку (ляльку) конструювати композиції за власним задумом і образною уявою
<i>Самообслуговування</i>	
Самообслуговування в побуті	мати уявлення про предмети домашнього побуту; про організацію процесу харчування та приготування їжі, знати призначення та використовувати простий побутовий інвентар і прилади
	дотримуватися правил користування столовими приборами; уміти користуватися ножем для нарізання продуктів
<i>Ознайомлення з інформаційно-комунікаційними технологіями (ІКТ)</i>	
Комп'ютер та його можливості	мати уявлення про можливості комп'ютерів, види діяльності, в яких використовується комп'ютер, основні частини комп'ютера та їх призначення
Інформація та інформаційні процеси	мати уявлення про те, як людина сприймає інформацію, збирає її, зберігає, опрацьовує, передає та використовує, а також про об'єкти та їх властивості, називає приклади властивостей конкретних об'єктів та значення таких властивостей
Використання комп'ютера	уміти вмикати та вимикати комп'ютер, вибирати об'єкти та переміщувати їх з використанням миші, відкривати та закривати вікна, запускати програму на виконання та закінчувати роботу програми, використовувати елементи керування
Комунікаційні технології	мати уявлення про Інтернет, основні послуги, уміти здійснювати простий пошук інформації, отримувати та надсилати електронні листи
<b>Освітня галузь “Мистецтво”</b>	
<i>Музична лінія</i>	
Твори музичного мистецтва. Елементи музичної мови, прийоми музичного розвитку. Музичні Жанри і форми. Засоби	мати уявлення про мову музики, прийоми її розвитку, основні музичні жанри, форми, засоби виконання; народну і професійну музику, її взаємозв'язок з іншими видами мистецтва, музичні традиції рідного краю розуміти виражальні засоби музики, її значення у житті людей,

виконання музики.Практична музична діяльність. Взаємозв'язок музики з іншими видами мистецтва	культурному середовищі
	уміти інтерпретувати зміст музичних творів (засобами слова, малюнка, пластики); висловлювати естетичне ставлення до них; втілювати свої почуття та думки у практичній музичній діяльності
	застосовувати найпростіші поняття і терміни у процесі аналізу-інтерпретації та оцінювання музики; вокально-хорові навички відповідно до правил співу; досвід творчого музичного самовираження
<i>Образотворча лінія</i>	
Твори образотворчого мистецтва. Мова образотворчого мистецтва, його види, жанри. Інструменти, матеріали та художні техніки	мати уявлення про мову образотворчого мистецтва, його види і жанри; взаємозв'язок з іншими видами мистецтва; художні традиції рідного краю розуміти особливості виражальних засобів образотворчого мистецтва, його значення у житті людей, культурному середовищі
Практична художня діяльність. Взаємозв'язок образотворчого мистецтва з іншими видами мистецтва	уміти інтерпретувати зміст творів образотворчого мистецтва; висловлювати естетичне ставлення до них; втілювати власні почуття та думки у практичній художній діяльності
	застосовувати найпростіші поняття і терміни у процесі аналізу-інтерпретації та оцінювання художніх творів; основні виражальні засоби образотворчого мистецтва, специфічні інструменти, матеріали, художні техніки у практичній діяльності
<i>Мистецько-синтетична лінія</i>	
Види та мова танцювального, театрального та екранних мистецтв, їх місце у культурному середовищі, роль у житті людей	мати уявлення про види та мову синтетичних мистецтв розуміти виражальні засоби мистецтва танцю, театру, кіно
	уміти висловлювати естетичне ставлення до синтетичних мистецтв
	застосовувати у спілкуванні найпростіші поняття і терміни щодо синтетичних мистецтв

**Директор Зміївського ліцею №1  
ім. З.К.Слюсаренка**

**Лідія Дударєва**



**Навчальний план  
початкової школи (4 класи)  
з українською мовою навчання  
з вивченням мови національної меншини**

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах
		4
Мови і літератури (мовний і літературний компоненти)	Українська мова	7
	Російська мова	2
	Іноземна мова	2
Математика	Математика	4
Природознавство	Природознавство	2
Суспільствознавство Мистецтво	Я у світі	1
	Музичне мистецтво	0,5
	Образотворче мистецтво	0,5
Технології	Трудове навчання	1
	Інформатика	1
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1
	Фізична культура*	3
Усього		22+3
Додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		1
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня		23
<b>Сумарна кількість навчальних годин інваріантної і варіативної складових, що фінансується з бюджету (без урахування поділу класів на групи)</b>		26

\* Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються.

**Директор Зміївського ліцею №1  
ім. З.К.Слюсаренка**

**Лідія Дударєва**

**Перелік навчальних програм  
за якими ведеться викладання предметів у 4-х класах  
Зміївського ліцею № 1 ім. З.К.Слюсаренка  
(затверджені наказом МОН від 29.05.2015 № 584)**

<b>№ п/п</b>	<b>Назва навчальної програми</b>
1.	Українська мова. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1–4 класи
2.	Інформатика. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 2–4 класів
3.	Іноземні мови. Навчальні програми для 1–4 класів загальноосвітніх навчальних закладів та спеціалізованих шкіл
4.	Літературне читання. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 2–4 класи
5.	Математика. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1–4 класи
6.	Музичне мистецтво. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1–4 класи
7.	Образотворче мистецтво. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1–4 класи
8.	Основи здоров'я. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1–4 класи
9.	Природознавство. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1–4 класи
10.	Трудове навчання. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1–4 класи
11.	Фізична культура. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1–4 класи
12.	Я у світі. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 3–4 класи

**Директор Зміївського ліцею №1  
ім. З.К.Слюсаренка**

**Лідія Дударєва**